Jäteverolla tulisi vauhdittaa vihreää siirtymää – Suomeen tarvitaan suunnitelma jäteverotuksen kehittämisestä

Kaatopaikalle sijoitettavaa jätettä pitäisi verottaa nykyistä enemmän. Tällä hetkellä jätevero koskee suppeaa joukkoa jätteitä ja on toteuttanut ohjausvaikutuksensa. Myös fiskaalinen kertymä on pieni. Eduskunnan käsittelyssä oleva lakiesitys ei muuta tilannetta, koska veroa ei lähdetty merkittävästi laajentamaan.

Jätevero tulisi kohdistaa mahdollisimman moniin kaatopaikalle vietäviin jätteisiin. Jätteiden kierrätys tulee sitä kilpailukykyisemmäksi, mitä kalliimpaa kaatopaikalle sijoittaminen on. Kierrätys on ainoa keino varmistaa, että materiaalit pysyvät kierrossa.

Ilman taloudellista ohjausta materiaalien kiertotalous ei edisty Suomessa. On valitettavaa, että jäteverotuksen merkitystä vihreälle siirtymälle ei ole ymmärretty. Viemällä jätteet kaatopaikoille jatketaan luonnonvarojen kulutusta ja jätetään hyödyntämättä materiaalivirtojen kierrätyksestä syntyvät ilmastohyödyt ja myönteiset vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen.

Jäteverotaulukko on laadittu 1990-luvulla eikä siihen ole lisätty uusia jätelajeja muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta

	1996	2003	2005	2011	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Jäteverokertymä, miljoonaa euroa					56	44	32	21	12	7	3
Jäteveron taso, e/jätetonni	15	23	30	40	50		55	70			

2011: Yksityiset kaatopaikat ja energiateollisuuden tuhkat laitettiin verolle, samalla tietyt prosessijätteet vapautettiin verosta. Jäteveron kertymä jatkoi laskua.

2015: Siistauslietteen verovapaus poistuu

Orgaanisen jätteen kaatopaikka-kielto 2016

Jäteveron tasokorotuksilla ei ole enää ollut ohjausvaikutusta, eikä veron korotus ilman veropohjan laajentamista kasvata merkittävästi jäteverokertymää

Veron laajennusta selvitettiin ja suositeltiin – muutos tyssäsi

FCG selvitti jäteverotuksen kokonaisuutta vuonna 2020 ja **suositti, että jäteveropohja tulisi laajentaa koskemaan joko kaikkia tai nykyistä suurempaa osaa jätteistä**. Selvityksen mukaan laajentaminen koskemaan kaikkia loppusijoitettavia tavanomaisia ja vaarallisia jätteitä antaisi vahvan viestin siitä, että kaikkien jätteiden kaatopaikkasijoittamista halutaan vähentää.

Ympäristöteollisuus ja -palvelut YTP ry
Eteläranta 10/PL 4, 00131 Helsinki | Y-tunnus: 2518117-8 | www.ytpliitto.fi

Rambollin jatkoselvitys vuodelta 2022 **suositti niin ikään jäteveron merkittävää laajentamista uusiin jätelajeihin**. Selvityksessä esitettiin kolme eri laajuista vaihtoehtoa veropohjan laajentamiseksi. Suppeimmassakin vaihtoehdossa verotettavien jätteiden määrä olisi noussut nykyisestä sadoistatuhansista miljooniin tonneihin.

Selvitysten suosittamaan laajennukseen ei kuitenkaan ryhdytty. Lakiesitys on niukkasanainen perusteluissaan siitä, miksi suositusten mukaiseen esitykseen ei edetty. **Suomen itselleen asettamia kiertotaloustavoitteita esitys ei tue lainkaan.**

Keskeinen tekijä kierrätyksen yleistymiselle on kilpailukykyinen hinta - Ilman taloudellista ohjausta kaatopaikkasijoittamisen väheneminen tapahtuu hitaasti

Kaatopaikoille viedään miljoonia tonneja jätettä, jolle on jo tunnistettu käyttökohteita tai niitä löytyisi, jos hinnat ohjaisivat oikeaan suuntaan. **Tähtäimen tulee olla tulevaisuudessa: vero synnyttää uusia hyödyntämismahdollisuuksia.** Veron ohjausvaikutuksen ei tarvitse olla heti alusta täydellinen.

Verotusta pitäisi kehittää pitkäjänteisesti

Suomessa pitäisi laatia **pidemmän aikavälin suunnitelma jäteveron kehittymisestä.** Veroa olisi mahdollistaa laajentaa portaittain, veron määrä voisi olla erilainen erityyppisille jätteille ja veron kannustavuutta voitaisiin korottaa asteittain uusien verotettavien jätelajien kohdalla.

Selvä näkymä tulevaan antaisi eri toimialoille riittävästi aikaa reagoida muuttuvaan tilanteeseen.

Maa-ainekset ja vaaralliset jätteet ensimmäisessä vaiheessa tarkasteluun

Maa- ja kiviainekset ovat määrältään merkittävä materiaalivirta, jonka kierrätystä tulisi edistää ohjauksella niin luonnonvarojen käytön kuin ilmastovaikutusten vähentämiseksi. Rambollin suositusten mukaan **vero kannustaisi niin yksityistä kuin julkista sektoria maa-aineisten suunnitellumpaan käyttöön.**

Vaarallisen jätteen käsittely on kehittynyt Suomessa viime vuosikymmeninä ja aiempaa useampia vaarallisia jätteitä voidaan käsitellä niin, että niiden sisältämät raaka-aineet saadaan talteen. Suomessa on tilaa lisäinvestoinneille, joiden kannattavuus riippuu jätteen kaatopaikkasijoittamisen hinnoittelusta. **Myös vaarallisten jätteiden kohdalla vero lisäisi liiketoimintamahdollisuuksia kierrätysmenetelmien kehittämiseen ja kannustaisi kiertotalousinvestointeihin.**

Lisätietoja: Johtava asiantuntija Katja Moliis, katja.moliis@ytpliitto.fi, 0505255762